

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ

**В.П. Корж², М.В. Дутчак², О.К. Артем'єв², В.П. Карленко¹, В.О. Дрюков³,
Ю.О. Павленко³**

¹ Кабінет Міністрів України

² Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту

³ Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту

Анотація. В.П. Корж, Ю.О. Павленко, М.В. Дутчак, О.К. Артем'єв, В.П. Карленко, В.О. Дрюков, Ю.О. Павленко Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2006. - №10. – С. 4-12. Мета дослідження – охарактеризувати сучасний стан і проблеми нормативно-правового та організаційно-управлінського забезпечення розвитку фізичної культури й спорту в Україні. Методи: теоретичний аналіз й узагальнення нормативно-правових актів, статистичні спостереження за показниками розвитку фізичної культури і спорту в країні. Аналізувалася діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, їхні організаційні зв'язки, повноваження, функції, заходи і соціальний ефект для розвитку фізичної культури та спорту в країні. Результати: було встановлено, що на сучасному етапі в Україні триває формування нормативно-правового й організаційно-управлінського забезпечення розвитку фізичної культури й спорту. Здійснюється правове врегулювання відносин; розробка і реалізація цільових комплексних програм; створення мережі центральних і місцевих органів керування; розвиток інфраструктури з урахуванням специфічних умов різних регіонів країни; регулювання вертикальних і горизонтальних зв'язків між суб'єктами; впровадження організаційно-практичних заходів щодо вдосконалення та поліпшення роботи; створення системи соціальних гарантій і захисту прав громадян під час занять фізичною культурою і спортом; цільове фінансування і матеріально-технічне забезпечення; створення спеціальних фондів. Основні проблеми пов'язані з необхідністю швидкого реагування на політичні, економічні та інші соціально-правові зміни у світі та в Україні з урахуванням наявних ресурсів для реалізації державної політики в галузі фізичної культури й спорту.

Ключові слова: організація й управління галуззю фізичної культури і спорту, законодавчі та нормативно-правові акти.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій

За роки незалежності нормативно-правові та організаційно-управлінські засади галузі фізичної культури і спорту в Україні зазнавали постійних змін, пов'язаних з процесами державотворення, формуванням власної законодавчої бази, реорганізацією соціально-економічної інфраструктури, впровадженням міжнародно-правових стандартів тощо [1,2, 3].

Пріоритети державної політики висвітлювались у відповідних законодавчих та нормативно-правових актах: законах, указах Президента, постановах Верховної Ради України та Кабінету Міністрів, наказах та нормативно-методичних документах центральних органів виконавчої влади з фізичної культури і спорту [4, 5, 6, 7].

Розуміння та усвідомлення того, що вони є передумовами переходу до нових форм і методів розвитку фізичної культури і спорту в країні, дає підстави визнати актуальність узагальненого дослідження стосовно діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у цьому напрямі.

Зв'язок роботи з науковими планами. Дослідження здійснювалося відповідно до теми 1.3.5 «Організаційні та практичні основи науково-методичного забезпечення підготовки

національних команд до Олімпійських ігор» (№ державної реєстрації 0106U010995) Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Мета дослідження – охарактеризувати сучасний стан і проблеми нормативно-правового та організаційно-управлінського забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Методи дослідження

У процесі досліджень використовувались такі методи: теоретичний аналіз та узагальнення нормативно-правових актів, статистичні спостереження за показниками розвитку фізичної культури і спорту в країні.

Результати досліджень та їх обговорення

У результаті досліджень діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування аналізувались їх організаційні зв'язки, повноваження, функції, заходи та соціальний ефект щодо розвитку фізичної культури і спорту в країні.

Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади забезпечує створення основ нормативно-правової бази розвитку фізичної культури і спорту. Організаційні засади галузі фізичної культури і спорту визначені Законом України “Про фізичну культуру і спорт”, до якого шістьма законодавчими актами було внесено відповідні зміни і доповнення. На сьогодні виникла потреба щодо опрацювання нової редакції цього закону, для цього створена робоча група Комітету з питань сім’ї, молодіжної політики, спорту і туризму Верховної Ради України та Міністерства України у справах сім’ї, молоді та спорту.

Верховною Радою України п’ятого скликання ратифіковано Міжнародну конвенцію про боротьбу з допінгом у спорті та ухвалено Постанову “Про недопущення закриття та перепрофілювання закладів фізичної культури і спорту, баз олімпійської підготовки, фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд, лікувально-фізкультурних закладів”.

Президент України як глава держави, починаючи з 1994 року видав 16 указів з питань розвитку фізичної культури і спорту. Серед них “Про затвердження Цільової комплексної програми “Фізичне виховання - здоров’я нації” (програма визначала основні завдання та заходи для розвитку фізичної культури і спорту на 1998-2005 роки); “Про додаткові заходи щодо державної підтримки розвитку фізичної культури і спорту в Україні”; “Про державні стипендії чемпіонам і призерам Олімпійських, Параолімпійських та Дефолімпійських ігор” (встановлено 140 стипендій для видатних спортсменів і тренерів з олімпійських видів спорту); “Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту” (затверджено систему концептуальних ідей і поглядів на роль, організаційну структуру та завдання фізичної культури і спорту в Україні на період до 2016 року).

Президент України В.А. Ющенко утворив та очолює Національну раду з питань фізичної культури і спорту. 17 травня 2006 року було проведено засідання цієї ради, за підсумками якого видано Указ Президента України “Про Національний план дій щодо реалізації державної політики у галузі фізичної культури і спорту”.

Кабінет Міністрів України здійснює координацію зусиль центральних і місцевих органів виконавчої влади для реалізації державної політики у галузі фізичної культури і спорту. З цієї метою впродовж 14 років видано понад 90 постанов та розпоряджень.

За рішенням Уряду встановлено 100 стипендій Кабінету Міністрів України для видатних спортсменів, тренерів та діячів фізичної культури і спорту, формується мережа центрів фізичної культури і спорту інвалідів “Інваспорт” та центрів фізичного здоров’я

населення “Спорт для всіх”, функціонує штатна збірна команда України та Національний антидопінговий центр.

Кабінет Міністрів України 6 червня 2006 року схвалив Концепцію Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007 – 2011 роки. Зазначена програма після погодження зацікавленими міністерствами опрацьовується у Секретаріаті Кабінету Міністрів України.

Прем’єр-міністр України за посадою очолює Організаційний комітет з підготовки і участі спортсменів України в Олімпійських і Параолімпійських іграх, Всесвітніх іграх глухих, Всесвітніх універсиадах. У грудні 2006 р. заплановано його засідання під головуванням Прем’єр-міністра України В.Ф. Януковича, де буде розглянуто питання про хід підготовки спортсменів України до участі у XXIX літніх Олімпійських іграх 2008 року.

Уряд сприяє Федерації футболу України у підготовці до участі у другому етапі тендеру на право проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні та Республіці Польща.

Міністерство України у справах сім’ї, молоді та спорту як центральний орган виконавчої влади з фізичної культури і спорту спрямовує діяльність на формування оптимальних суспільних відносин між державою та всіма учасниками спортивного руху (Національним олімпійським комітетом України, Національним комітетом спорту інвалідів України, Спортивним комітетом України, фізкультурно-спортивними товариствами, спортивними федераціями та іншими громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості).

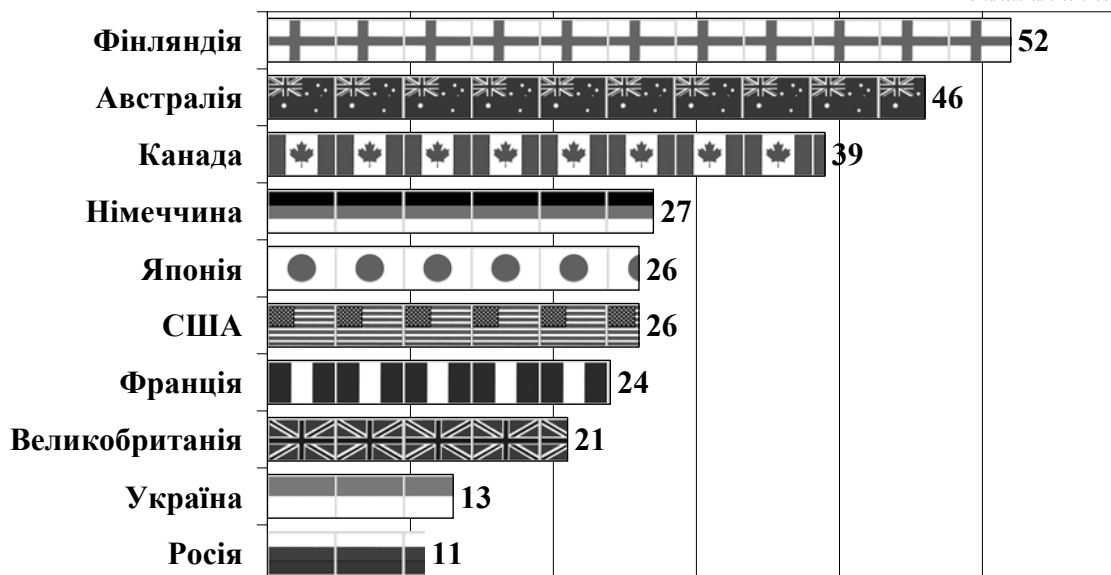
Для підвищення рівня охоплення населення масовим спортом, за яким Україна суттєво поступається провідним країнам (рис. 1), Міністерством України у справах сім’ї, молоді та спорту вживає такі заходи:

- удосконалюється відомча нормативна база, розроблено соціальні нормативи рівня забезпеченості населення спортивними спорудами;

- спільно з Міністерством освіти і науки України підвищує ефективність фізичного виховання у навчальних закладах, зокрема запроваджено фізкультурно-оздоровчий комплекс школярів “Козацький гарт” та державний стандарт в галузі освіти “Здоров’я і фізична культура”;

- здійснюється методичне та організаційне супроводження фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи за місцем проживання та у місцях масового відпочинку населення, впродовж двох останніх років проводиться Всеукраїнський місячник з ремонту спортивних майданчиків “Спорт для всіх – спільна турбота”, одночасно проводяться масові спортивні заходи по всій території України “Спорт для всіх – здоров’я кожного”,

станом на 01.01.2006

Рис.1. Рівень охоплення населення заняттями фізичною культурою і спортом, %..

„Єдиноборства – масовий спорт”, „Спорт для всіх – єднає Україну” та інші;

– спільно з місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування реалізується програма облаштування сучасних спортивних майданчиків: у 2005 р. – 175 майданчиків з синтетичним покриттям для ігрових видів спорту, у 2006 р. - заплановано більше 200 таких об'єктів та понад 450 майданчиків з тренажерним обладнанням;

– спільно з Міністерством аграрної політики та фізкультурно-спортивним товариством „Колос” створюються умови для розвитку фізичної культури і спорту серед сільського населення, щорічно проводяться Всеукраїнські сільські спортивні ігри, в яких бере участь понад 2 млн. жителів села;

– спільно із зацікавленими міністерствами, фізкультурно-спортивними товариствами „Спартак” і „Україна”, профспілковими організаціями розширюється інфраструктура виробничої фізичної культури на підприємствах і в установах, щорічно проводяться галузеві спартакіади;

– спільно з Міністерством внутрішніх справ та іншими правоохоронними органами, фізкультурно-спортивним товариством „Динамо” організується відповідна професійно-прикладна фізична підготовка, щорічно проводяться „Динаміади” та інші масові спортивні змагання;

– спільно з Міністерством оборони України удосконалюється фізична підготовка військовослужбовців, щорічно проводяться спартакіади з військово-прикладних видів спорту, огляди з метою визначити найкращу організацію фізичної підготовки і спортивно-масової роботи у військових частинах та військових навчальних закладах, а також змагання серед допризовної молоді.

Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади разом з Національним олімпійським комітетом України здійснюють заходи щодо виховання дітей та молоді на цінностях олімпізму. Суттєвий позитивний резонанс у суспільстві викликало проведення у 2006 році на День фізичної культури і спорту Всеукраїнського відкритого олімпійського уроку „О спорт! Ти – мир!”.

З метою підвищення ефективності підготовки спортивного резерву Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту спільно з Міністерством освіти і науки України завершується робота над опрацюванням Положення про дитячо-юнацькі спортивні школи. У квітні – травні 2006 року проведено інвентаризацію роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Основні напрямки подальшої роботи цих закладів було обговорено у вересні 2006 року на Всеукраїнській нараді.

В Україні в результаті співпраці центральних і місцевих органів виконавчої влади та Національного олімпійського комітету України, Національного комітету спорту інвалідів України, Спортивного комітету України, фізкультурно-спортивних товариств та спортивних федерацій розвиваються 52 олімпійські види спорту (серед яких 39 літніх), 79 неолімпійських та 36 видів спорту для осіб з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату, розумового розвитку. Щорічно відбувається понад 750 чемпіонатів України з цих видів спорту серед спортсменів різних вікових груп та близько 15 офіційних міжнародних змагань.

Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту підтримано ініціативу Спортивного комітету України стосовно проведення у липні 2007 року у м. Києві I Європейських спортивних ігор з

неолімпійських видів спорту. Готується відповідна ухвала Уряду.

Гідну репрезентацію держави на світових спортивних аренах забезпечують українські спортсмени з пріоритетних олімпійських і неолімпійських видів спорту, у змаганнях серед інвалідів (рис. 2).

Україна входить до складу провідних спортивних держав світу за підсумками участі національних збірних команд в Олімпійських, Параолімпійських, Дефолімпійських та Всесвітніх іграх з неолімпійських видів спорту. Станом на 01.11.2006 року спортсмени України здобули 14 ліцензій на участь у XXIX літніх Олімпійських іграх 2008 року у м.Пекіні (Китай). За прогнозами вони спроможні завоювати понад 240 ліцензій.

З метою залучення позабюджетного фінансування для зміцнення матеріально-технічної бази розвитку фізичної культури і спорту Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту у листопаді 2006 року укладено угоди з туристським комплексом "Буковель" щодо використання його спортивних об'єктів на пільгових умовах для підготовки національних збірних команд із зимових видів спорту та з "Укрінсімбанком" щодо фінансування розробки типових проектів будівництва спортивних комплексів, фітнес-центрів, плавальних басейнів, льодових та інших спортивних майданчиків.

Відповідно до програми діяльності Кабінету Міністрів України визначено пріоритетні напрями подальшої роботи Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту щодо розвитку фізичної культури і спорту:

1) підвищення координованості дій зацікавлених органів виконавчої влади та громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;

2) підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку фізичної культури і спорту;

3) забезпечення розвитку інфраструктури фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи серед широких верств населення та фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів;

4) створення та забезпечення функціонування мережі сучасних центрів олімпійської підготовки національних збірних команд України, Національного центру параолімпійської і дефолімпійської підготовки та реабілітації інвалідів України у м.Євпаторії, Західного реабілітаційно-спортивного центру;

5) удосконалення системи дитячо-юнацького та резервного спорту, покращення матеріально-технічного та фінансового стану відповідних закладів;

6) підвищення престижності роботи спортивних тренерів, зростання розмірів стимулювання їх праці та успішних виступів спортсменів на офіційних міжнародних змаганнях з урахуванням досвіду інших країн;

7) вживання заходів щодо збільшення кількості та покращення стану спортивних споруд для потреб масового спорту та спорту найвищих досягнень, запровадження їх сертифікації;

8) сприяння розвитку вітчизняної спортивної індустрії;

9) удосконалення системи фінансового та матеріально-технічного забезпечення науково-дослідних робіт з актуальних проблем розвитку фізичної культури і спорту;

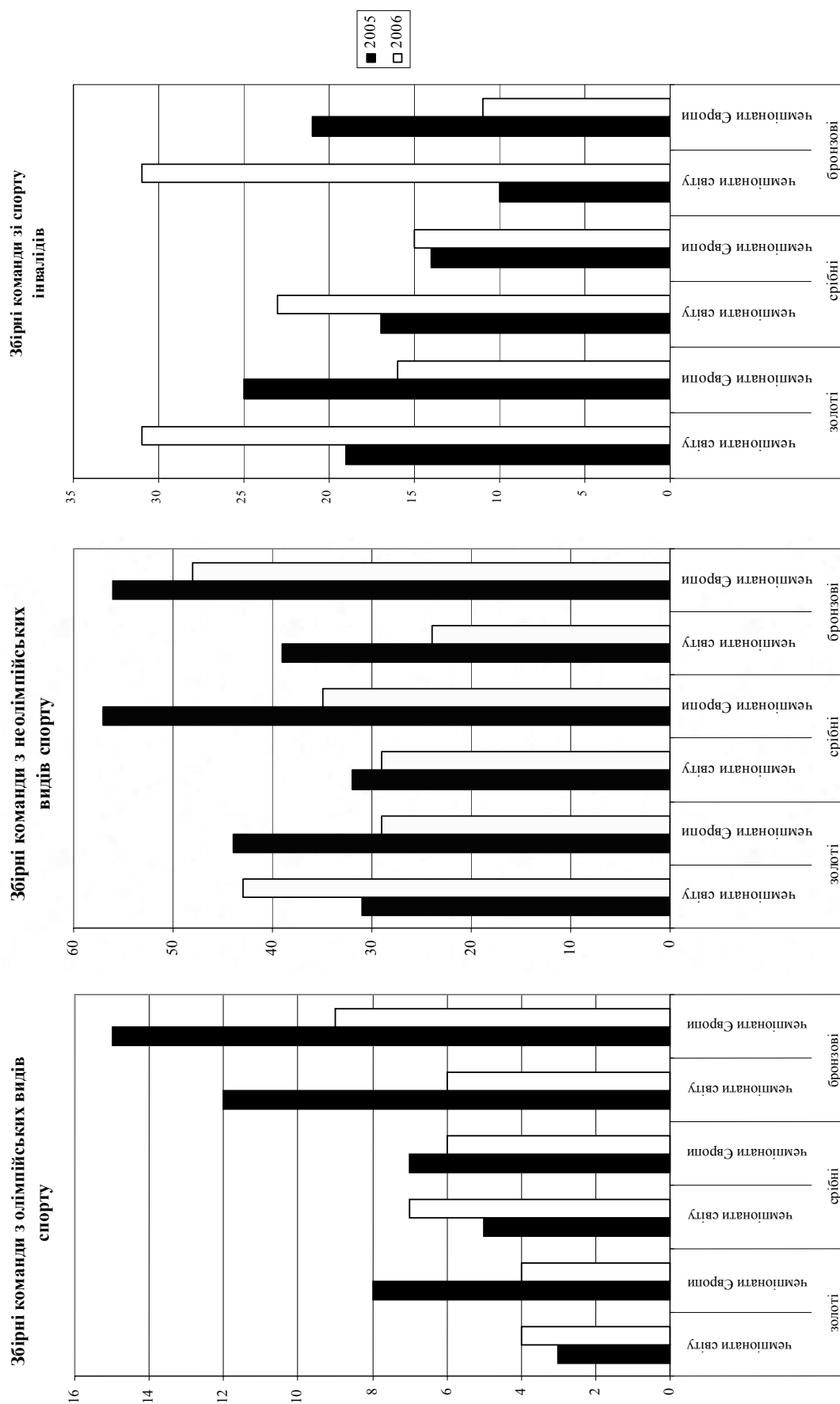
10) підтримка розвитку спортивної медицини, активізація антидопінгової діяльності у спорті;

11) поступове наближення обсягів фінансування розвитку фізичної культури і спорту до фінансування цієї галузі у високорозвинених країнах світу за рахунок збільшення видатків з бюджетів усіх рівнів та позабюджетного фінансування шляхом залучення спонсорських коштів та інвестицій, частини прибутків вітчизняних виробників алкогольної і тютюнової продукції, ігрового бізнесу, запровадження спортивної лотереї.

Обласні та районні державні адміністрації, відповідні ради та органи місцевого самоврядування забезпечують реалізацію державної політики у галузі фізичної культури і спорту на місцях. Для оцінки результативності роботи в регіонах підготовлено "Спортивну карту України" та відповідний рейтинг (табл. 1). Недостатньою та переважно застарілою є матеріально-технічна база галузі фізичної культури і спорту. Нині за рівнем забезпеченості населення фізкультурно-спортивними залами (із розрахунку на 10 тис. осіб) Україна у 2-3 рази поступається розвиненим країнам, щодо басейнів – у 30 разів. Проведений в 2005 році вперше моніторинг стану спортивних майданчиків дає підстави для ствердження, що більше половини з них побудовано ще 15 років тому, а 2/3 не відповідають вимогам сьогодення. На місцях практично відсутні сучасні спортивні споруди для потреб спорту найвищих досягнень. Через це в Україні рідко проводяться масштабні міжнародні змагання з популярних видів спорту. Через гострий дефіцит сучасних баз спортсмени національних команд України часто вимушені їздити на тренувальні збори за кордон. Більша частина дитячо-юнацьких спортивних шкіл не має власної спортивної бази.

Практика обмеження законами про державний бюджет дії пільг щодо оплати за землю, які передбачені статтею 12 Закону України "Про плату за землю", негативно впливає на діяльність вітчизняних закладів фізичної культури і спорту, які використовують спортивні споруди за цільовим призначенням.

За рівнем забезпеченості кадрами базового рівня (тренери, інструктори, вчителі та викладачі фізичного виховання) Україна більше як у два рази поступається розвиненим країнам.

Рис. 2. Спортивні досягнення спортсменів України на чемпіонатах світу та Європи 2005-2006 рр. (станом на 01.11.2006).

Таблиця 1. Рейтинг регіонів України щодо умов для розвитку фізичної культури і спорту (станом на 1.01.2006).

Рейтинг	Назва регіонів	Середнє значення показників	Забезпечення спортивними залами (м ² на 10 тис. осіб)	Місце серед регіонів	Забезпечення критими плавальними басейнами (м ² на 10 тис. осіб)	Місце серед регіонів	Забезпечення спортивними майданчиками (м ² на 10 тис. осіб)	Місце серед регіонів	Витрачено на 1 особу, грн.	Місце серед регіонів	Відсоток від видатків обласного бюджету	Місце серед регіонів	Кількість фізкультурних кадрів на 10 тис. осіб	Місце серед регіонів
1	Сумська	6,8	989	12	36	10	13163	5	17,5	9	3,00	2	15	2,5
2	Миколаївська	6,9	1305	1	38	8,5	10815	8	19,7	6	2,00	10	14	8
3	Донецька	9,8	814	22	41	6	19932	1	25,3	3	4,00	1	10	25,5
4	Херсонська	10,8	1266	2	11	27	13336	4	14,1	17	2,50	7	14	8
5	м. Київ	11,0	582	26	68	1	3080	26	87,0	1	2,90	4	14	8
6	Івано-Франківська	11,4	868	19	27	13	10659	9	14,3	16	2,10	9	15	2,5
7	Кіровоградська	11,6	1162	3	38	8,5	9701	12	14,0	19	1,56	13	13	14
8	Луганська	11,7	1004	10	44	4,5	5302	23	25,4	2	2,80	5	10	25,5
9	Київська	11,9	1096	6	44	4,5	8043	17	18,7	8	1,00	22	13	14
10	Запорізька	12,3	1010	9	24	18,5	7634	19	22,1	4	1,30	15,5	14	8
11	Дніпропетровська	12,6	917	16	51	2	7528	20	19,1	7	1,90	11	12	19,5
12	Хмельницька	12,8	1003	11	14	24,5	15639	3	16,1	12	0,75	24	15	2,5
13	Вінницька	13,6	1027	8	17	22	12712	6	14,0	20	1,20	17,5	14	8
14	Чернігівська	14,0	894	17	21	21	7942	18	14,9	14	2,60	6	14	8
15	Полтавська	14,8	1133	4	22	20	11054	7	14,0	18	1,10	20	12	19,5
16	Закарпатська	14,9	637	25	28	12	9597	13	16,4	11	2,96	3	10	25,5
17	Рівненська	15,0	957	14	32	11	8287	16	13,4	22	1,15	19	14	8
18	Волинська	15,2	1038	7	24	18,5	7181	21	13,7	21	1,05	21	15	2,5
19	Харківська	15,8	856	21	39	7	6785	22	20,0	5	0,57	26	13	14
20	м. Севастополь	17,0	808	23	25	15,5	16364	2	12,5	24	1,80	12	10	25,5
21	Чернівецька	17,3	873	18	14	24,5	9421	14	16,6	10	1,20	17,5	12	19,5
22	Львівська	17,9	736	24	47	3	9835	11	11,4	25	0,72	25	12	19,5
23	Тернопільська	18,0	984	13	25	15,5	3692	24	9,6	26	1,30	15,5	13	14
24	Черкаська	18,3	1102	5	16	23	1250	27	6,2	27	2,30	8	12	19,5
25	АР Крим	18,4	857	20	25	15,5	3119	25	15,0	13	1,55	14	11	23
26	Одеська	18,9	487	27	25	15,5	8817	15	14,7	15	0,24	27	13	14
27	Житомирська	19,4	951	15	12	26	10609	10	13,0	23	0,91	23	12	19,5
Середній показник по країні			904		34		9424		21,1		1,72		13	

Крім цього має місце розбалансованість між обсягами підготовки та реальною кількістю фахівців в галузі фізичної культури і спорту. Ця галузь є чи не єдина, де не існує системи підвищення кваліфікації кадрів. Знижується престиж роботи у галузі фізичної культури і спорту через недоліки в оплаті праці та низький рівень соціальних гарантій.

Фінансування галузі фізичної культури і спорту з усіх джерел у розрізі регіонів на одну особу має строкатий характер. На розвиток фізичної культури і спорту традиційно виділяється з державного бюджету менше як піввідсотка, а з регіональних – 1,5-2 % від їх видаткової частини, що в 3-5 разів менше середньоєвропейських показників. У структурі цих видатків лише 5-10 % спрямовується на будівництво та розвиток спортивних споруд, придбання сучасного спортивного обладнання та інвентарю, а у розвинених країнах до 2/3 місцевих бюджетів використовується для зміцнення матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту.

У регіонах України недостатня увага приділяється пропаганді масового спорту. Засоби масової інформації виховують здебільшого лише „вболівальника спорту“, а не активного учасника спортивного руху. Масова реклама тютюну та алкоголю або відповідних торгових марок зводить нанівець незначні пропагандистські акції здорового способу життя.

За участю фізкультурно-спортивних товариств та профспілкових організацій за постійною підтримки місцевих органів виконавчої влади в регіонах здійснюються заходи щодо внесення до колективних договорів і тарифних угод питань оздоровлення працівників та членів їх сімей засобами фізичної культури і спорту на підприємствах, установах та організаціях. Належним чином ця робота здійснюється у Донецькій, Одеській, Харківській, Луганській та Вінницькій областях. Недостатньою є робота щодо залучення громадян до занять фізичною культурою та спортом за місцем їх роботи у Чернігівській, Рівненській, Черкаській, Херсонській та Чернівецькій областях.

З метою створення умов для реалізації права громадян на заняття фізичною культурою і спортом за місцем проживання та масового відпочинку населення органам місцевого самоврядування рекомендовано створювати у містах центри фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх“. Станом на 01.11.2006 року таких центрів налічується 145, що лише на 20 % задовольняє існуючу потребу в них.

Різними формами фізкультурно-спортивної реабілітації та спорту охоплено більше 48 тис. інвалідів. Забезпечують цю роботу місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у співпраці з регіональними центрами з фізичної культури і спорту інвалідів

„Інваспорт“. Водночас, залишається проблемою забезпечення рівних прав людей з особливими потребами на заняття фізичною культурою і спортом, безперешкодного доступу інвалідів до спортивних споруд. Прикладом безперешкодного доступу інвалідів до спортивних споруд є Національний центр параолімпійської і дефолімпійської підготовки та реабілітації інвалідів у м. Євпаторії, де у 2006 році взяло участь у відповідних заходах більше 3 тис. інвалідів, що вдвічі більше, ніж минулого року.

Сільські та селищні ради здійснюють заходи щодо розвитку фізичної культури і спорту. За останні 5 років тут втричі збільшилась кількість інструкторів з фізичної культури. Станом на 01.01.2006 року працює 847 таких фахівців, або 8 % від потреби. Проте статтею 88 Бюджетного кодексу України не передбачена можливість здійснення видатків, які враховуються у визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів на проведення фізкультурно-спортивних заходів та утримання спортивних споруд з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення.

В Україні створено більше 10 тисяч спортивних клубів різної організаційно-правової форми. Інфраструктура підготовки спортсменів високого класу налічує 1680 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, серед яких 256 спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, 18 спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, 33 школи вищої спортивної майстерності та 25 центрів олімпійської підготовки.

Лише кожна десята дитина у віці 6-18 років тренується у системі дитячо-юнацького спорту, що вдвічі менше ніж необхідно для успішного пошуку та виховання резерву національних збірних команд України. У сільській місцевості лише одна дитина із п'ятдесяти має можливість тренуватися у спортивній школі.

Найкращі показники на офіційних міжнародних змаганнях з олімпійських видів спорту мають спортсмени з м. Києва, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Львівської та Чернігівської областей, з неолімпійських видів – м. Києва, Донецької, Луганської та Харківської областей. Без жодної медалі залишилися представники Вінницької, Житомирської, Закарпатської областей та м. Севастополя в олімпійських видах спорту та Закарпатської, Черкаської, Житомирської, Тернопільської областей у неолімпійських видах спорту.

Важливим завданням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є забезпечення належних житлово-побутових умов для видатних спортсменів і тренерів України.

Протягом вересня-жовтня 2006 року у всіх регіонах України відбулися колегії обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій з порядком денним „Про стан та перспективи розвитку фізичної

культури і спорту". У ході засідань було проаналізовано основні проблеми, їх причини та схвалено регіональні програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки, які подано на розгляд відповідних рад.

Висновки

На сучасному етапі в Україні продовжується формування нормативно-правового та організаційно-управлінського забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, яке характеризується правовим врегулюванням відносин шляхом ухвалення законодавчих та нормативних документів, рішень державних органів; розробкою та реалізацією цільових комплексних програм; створенням мережі центральних та місцевих органів управління з визначенням їх повноважень та відповідальності; розвитком інфраструктури з урахуванням специфічних умов різних регіонів країни; налагодженням вертикальних та горизонтальних зв'язків між суб'єктами; впровадженням організаційно-практичних заходів для вдосконалення та поліпшення організації, підвищення ефективності роботи; створенням системи соціальних гарантій та захисту прав громадян щодо занять фізичною культурою та спортом; здійсненню цільового фінансування та матеріально-технічного забезпечення; створенням спеціальних фондів.

Основні проблеми пов'язані з необхідністю швидкого реагування на політичні, економічні та інші соціально-правові зрушення у світі та в Україні з урахуванням наявних можливостей щодо реалізації державної політики у галузі фізичної культури і спорту.

Література

1. *Дутчак М.В.* Современные технологии государственного управления развитием спорта для всех в Украине. // Современный Олимпийский Спорт и Спорт для Всех: Материалы 10 Международного Научного Конгресса. – Гданьск, 2006. – С. 168-174.
2. *Костенко М.П. та ін.* Законодавче та нормативно-правове забезпечення розвитку спорту вищих досягнень в Україні // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : Зб. наук. праць. – К.: Науковий світ, 2003. – Ювілейний випуск. – С. 12-17.
3. *Шкретій Ю.М.* Напрями реформування системи фізичної культури і спорту в Україні. // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : Зб. наук. праць. – К.: Науковий світ, 2004. – № 4. – С. 5-11.
4. *Указ Президента України №1148 від 28.09.2004* «Про національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту». – www.zakon1rada.gov.ua.
5. *Указ Президента України №107 від 02.08.2006 р.* «Про Національний план дій

щодо реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту". www.zakon1rada.gov.ua.

6. *Розпорядження Кабінету Міністрів України № 326-р від 8.6.2006* «Про схвалення Концепції Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007 – 2011 роки». – www.zakon1rada.gov.ua.
7. *Олійник М.О., Скрипник А.П.* Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом в Україні. – Харків: ХадІФК, 2000. – 292 с.

Abstract. *Corzh V.P., Dutchak M.V., Artemiev O.K., Karlenko V.P., Driukov V.O., Pavlenko U.O.* Law and management support for the development of physical culture and sports in Ukraine. // Contemporary problems of physical culture and sports. – 2006. – №10. – P. 4-12. The purpose of the present work is to characterize current situation and problems of law and managerial support for development of physical culture in Ukraine. The methods of theoretical analysis and generalization of legislative acts, statistical analysis of data concerning the development of physical culture and sports in the country have been chosen. We analyzed the activity of state authorities, local government, their managerial relations, power, functions, actions and social effect with reference to the development of physical culture and sports in the country. It was determined that currently formation of law and management support of physical culture and sports continues in Ukraine. In this work we have shown that the following processes are carried out: law regulation of relationships; development and realization of target and complex programs; establishment of net in central and local authorities; development of infrastructure with regards to specific regional aspects in Ukraine; management of vertical and horizontal relations between subjects; introduction of management and practical actions to advance and enhance performance; establishment of social guarantee system in physical culture and sports; specific financing and maintenance supply; establishment of specific funds. The main problems relate to the need of rapid response to political, economical and other social and legislative changes in the world and in Ukraine taking into account available resources and realization of state policy in physical culture and sports.

Key words: management of physical culture and sport, law and legislative acts.

Аннотация. *В.П. Корж, М.В. Дутчак, А.К. Артемьев, В.П. Карленко, В.А. Дрюков, Ю.А. Павленко* Нормативно-правовое и организационно-управленческое обеспечение развития физической культуры и спорта в Украине // Актуальные проблемы физической культуры и спорта. – 2006. – №10. – С. 4-12. Цель исследования – охарактеризовать современное состояние и проблемы нормативно-правового и организационно-управленческого обеспечения развития физической культуры и спорта в Украине. В процессе исследования использовались теоретический анализ и обобщение нормативно-правовых актов, статистические наблюдения за показателями развития физической культуры и спорта в стране. Анализировалась деятельность органов государственной власти, местного самоуправления, их организационные связи, полномочия, функции, мероприятия и социальный эффект относительно развития физической культуры и спорта в стране. Было установлено, что на современном этапе в Украине продолжается формирование нормативно-правового и организационно-управленческого обеспечения развития физической культуры и спорта. Осуществляются правовое регулирование отношений; разработка и реализация целевых комплексных программ; создание сети центральных и местных органов управления; развитие инфраструктуры с учетом специфических условий разных регионов страны; регулирование вертикальных и горизонтальных связей между субъектами; внедрение

организационно-практических мероприятий по совершенствованию и улучшению работы; создание системы социальных гарантий и защиты прав граждан во время занятий физической культурой и спортом; целевое финансирование и материально-техническое обеспечение; создание специальных фондов. Основные проблемы связаны с необходимостью быстрого реагирования на политические, экономические и другие социально-правовые изменения в мире и в Украине с

учетом имеющихся ресурсов для реализации государственной политики в сфере физической культуры и спорта.

Ключевые слова: организация и управление отраслью физической культуры и спорта, законодательные и нормативно-правовые акты.